

ב"ה.

בראשית רבה א, ד: א"ר בנאי, העולם ומלואו לא נברא אלא בזכות התורה שנאמר (משלי ג, יט) ה' בחכמה יסד ארץ וגו'. רבי ברכיה אמר בזכות משה שנאמר (דברים לג, כא) וירא ראשית לו.

ר' הונא בשם ר' מתנה אמר בזכות ג' דברים נברא העולם בזכות חלה ובזכות מעשרות ובזכות בכורים ומה טעם בְּרֵאשִׁית בְּרָא אֱלֹהִים, ואין ראשית אלא חלה שנאמר (שלוח טו, כ) ראשית עֲרֹסְתְּכֶם. ואין ראשית אלא מעשרות היך דאת אמר (דברים יח, ד) ראשית דגנך "ואין ראשית אלא בכורים שנאמר (משפטים כג, יט) ראשית בכורי אדמתך וגו'.

סוטה יז, א: דריש ר"ע איש ואשה זכו שכינה ביניהן לא זכו אש אוכלת.

שבת צה, א: מגבן חייב משום בונה. **ירושלמי שבת ז, ב:** המגבן והמחבץ חייב משום לש.

נצח ישראל להמהר"ל פרק ג: ורבי חניא בשם רבי מתנא סבירא ליה, כי בזכות ג' דברים נברא העולם. ויש לדקדק, למה לא זכר גם כן בזכות תרומה, שְׁהָרִי הַתְּרוּמָה נִקְרָא גַם כֵּן בְּכִמְהָ מְקוֹמוֹת רֵאשִׁית? אָבָל פְּרוּשׁ אֵלּוּ ג' מְצוּוֹת, שֶׁהֵם: בְּכוֹרִים, מַעֲשְׂרוֹת, חֵלֶה, הַבְּכוֹרִים, כְּאֲשֶׁר נִשְׁלַם הַפְּרִי בְּעֶצְמוֹ, וְהוּא בְּכוֹר שְׁלוֹ, וְהוּא רֵאשִׁית אֶחָד. וְהַמַּעֲשֵׂר, כְּאֲשֶׁר נִגְמַר מִלְּאֲכַת הַתְּבוּאָה, דֵּהֲיֵנו אֶחָד הַמְּרוּס בְּפָרִי, וְזֶה גַם כֵּן רֵאשִׁית. וְהַחֵלֶה הוּא כְּאֲשֶׁר נִתְּגַלְּגַל הַעֶסָה.

וכאשר תענין תמצא אלו ג' מצוות מחלקות, דהינו, בפורים כְּאֲשֶׁר רוּאָה תֵּאֲנֶה שְׁבַפְרָה בְּלִבְד, אִף שֶׁהִיא יְחִידִית, פּוֹרֵךְ עֲלֶיהָ גַּמִּי לְסִימָן, אִף שֶׁאֵין לָהּ צְרוּף אֶל אַחֵר. אָבָל מַעֲשֵׂר, דֵּהֲיֵנו כְּשֶׁנִּתְּקַבֵּץ בְּיַחַד כְּשֶׁהַעֲמִיד פָּרִי. וְחֵלֶה, כְּשֶׁנִּתְּחַבֵּר וְנִתְּגַלְּגַל בְּיַחַד, וְהַדְּבָק לְגַמְרִי. וְכֵן הוּא הַבְּרִיאָה אֲשֶׁר בְּרָא הַשֵּׁם יְתִבְרַךְ. כִּי רֵאשׁוּנָה הֵם הַפְּשׁוּטִים, אֲשֶׁר כָּל אֶחָד וְאֶחָד עוֹמֵד בְּפָנָי עֶצְמוֹ. וְאַחֵר כֵּן הַנְּבָרָאִים אֲשֶׁר הֵם מַצְטַרְפִּים בְּיַחַד, וְיֵשׁ לָהֶם הַקְּבוּץ בְּיַחַד, אִף שֶׁאֵין כָּאֵן עָרוּב בְּיַחַד. וְאַחֵר כֵּן אוֹתָם אֲשֶׁר הֵם מִתְּחַבְּרִים לְגַמְרִי בְּהַרְפָּכָה גְּמוּרָה.

הנה אלו ג' דברים: הראשון, הוא רְחוּק מִן הַרְפָּכָה, אָבָל הַשְּׁנִיית, יֵשׁ בּוֹ קִצַּת הַרְפָּכָה, וְנִקְרָא זֶה הַרְפָּכָה שְׁכֵנִית, רוּצָה לוֹמַר שְׁמִתְחַבְּרִים יַחַד כְּמוֹ הַשְּׁכֵנִים אֲשֶׁר הֵם מִתְּחַבְּרִים יַחַד, וְאֵין כָּאֵן עָרוּב. הַרְפָּכָה הַשְּׁלִישִׁית הוּא הַרְפָּכָה מְגִיט, שְׁנִתְּמַזְגָה וְנִתְּחַבְּרָה יַחַד לְגַמְרִי, עַד שֶׁהוּא דָּבָר אֶחָד.

וכל מצנה ומצנה מאלו ג' מצוות יש לה שְׁעוֹר הֶרְאוּי לְכָל אֶחָד. שְׁהָרִי מְצַנֵּת בְּכוֹרִים כְּאֲשֶׁר רוּאָה תֵּאֲנֶה אַחַת, עוֹשֶׂה סִימָן שֶׁהוּא לְבְּכוֹרִים (ביכורים ג, א), וְאֶפְלוּ אֵין כָּאֵן כָּלֵל יוֹתֵר מִן אוֹתוֹ פָּרִי, הוּא נַעֲשֶׂה בְּכוֹרִים, וְאֵין צְרִיף שֶׁיִּהְיֶה לוֹ חִבּוּר עִם שְׁאֵר פְּרוֹת, רַק אִם יֵשׁ שְׁאֵר פְּרוֹת הֵם פְּטוּרִים מִן הַבְּכוֹרִים, שֶׁאֵינָם רֵאשִׁית. וּמְכָל מְקוֹם, אֵין צְרִיף כָּאֵן קְבוּץ פְּרוֹת כָּלֵל, כִּי הַבְּכוֹרִים נִגְדַּת הַבְּרִיאָה שֶׁהֵם הַפְּשׁוּטִים, אֲשֶׁר אֵין לָהֶם חִבּוּר בְּיַחַד. אָבָל הַמַּעֲשֵׂר, שֶׁהוּא אֶחָד מַעֲשְׂרָה, וְהֵנָּה צְרִיף חִבּוּר עֲשָׂרָה לְמַעֲשֵׂר, וְאֵז חֵיב בְּמַעֲשֵׂר, מְפָנִי שֶׁהוּא נִגְדַת הַבְּרִיאָה שֶׁיֵּשׁ לְמַצִּיאוֹתָן הַחִבּוּר בְּיַחַד, אִף עַל גַּב שֶׁאֵין כָּאֵן עָרוּב גְּמוּר, מְכָל מְקוֹם הוּא חִבּוּר גְּמִיטָה, וְאֵינוֹ הַרְפָּכָה גְּמוּרָה. אֲמָנָם מְצַנֵּת חֵלֶה אֵינוֹ כֵּן, מְפָנִי כִּי מְצַנֵּה זֹאת הִיא נִגְדַת הַבְּרִיאָה שְׁמִתְחַבְּרִים הַכָּל יַחַד. וְכֵן דֵּאֵי אֵין סִפְקָא כִּי הַבְּרִיאָה הַפְּשׁוּטָה וְאֵין בָּהּ הַרְפָּכָה הִיא קְדָם, וְאַחֵר כֵּן הַבְּרִיאָה שֶׁיֵּשׁ בָּהּ קִצַּת הַרְפָּכָה, וְאַחֵר כֵּן הַבְּרִיאָה שֶׁהִיא הַרְפָּכָה גְּמוּרָה. וְלִכְךָ מְצַנֵּת בְּכוֹרִים תְּחִלָּה, וְאַחֵר כֵּן מְצַנֵּת הַמַּעֲשֵׂר, וְאַחֵר כֵּן מְצַנֵּת הַחֵלֶה, שֶׁכָּל הַרְפָּכָה הִיא בְּאֶתְרוּנָה.

שאלות ותשובות צפנת פענח סימן כט: דכמו דמ' סאה צריך דוקא שיהיה שיעור אחד מחובר בגדר הרכבה מזגית לא שכנית. ולכך פסול שאוב משום דהוה חיבור אדם דאינו חיבור.

ירושלמי שבת י"ג, א: הכל מודים בכותב את השם עד שעה שישלים.